

Reprezentatívnosť európskych organizácií sociálnych partnerov: Odvetvie športu a aktívneho trávenia voľného času

Zhrnutie

Úvod

Cieľom tejto štúdie je poskytnúť informácie potrebné na podporu odvetvového sociálneho dialógu v odvetví športu a aktívneho trávenia voľného času. Cieľom série štúdií Európskeho observatória vzťahov medzi sociálnymi partnermi (EIRO) o reprezentatívni, ktorá sa uskutočnila na žiadosť Európskej komisie, je určiť reprezentatívne združenia sociálnych partnerov, s ktorými sa má konzultovať podľa ustanovení Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). V štúdiu sa preto určujú relevantné vnútroštátne organizácie sociálnych partnerov v odvetví športu a aktívneho trávenia voľného času pomocou prístupu zhora nadol (s uvedením členov patriacich do európskych združení) a prístupu zdola nahor prostredníctvom národných dopisovateľov z Európskeho monitorovacieho strediska pre pracovnoprávne vzťahy (EIRO).

Účinnosť európskeho sociálneho dialógu závisí od reprezentatívni relevantných vnútroštátnych subjektov odvetvia – na európskom sociálnom dialógu sa môžu zúčastňovať len dostatočne reprezentatívne združenia.

Vnútroštátne združenie sa považuje za relevantné odvetvové záujmové združenie, ak spĺňa tieto kritériá:

- predmet činnosti združenia sa týka odvetvia;
- združenie je buď riadne zahrnuté do odvetvového kolektívneho vyjednávania a/alebo je členom akéhokoľvek relevantného európskeho záujmového združenia.

Európske združenie sa považuje za relevantné odvetvové záujmové združenie, ak je na zozname záujmových organizácií Komisie, s ktorými sa má konzultovať v mene odvetvia podľa článku 154 ZFEÚ, a/alebo sa zúčastňuje na európskom sociálnom dialógu pre dané odvetvie a/alebo požiadalo o konzultácie podľa článku 154.

Vymedzenie odvetvia

Na účely tejto štúdie je odvetvie športu a aktívneho trávenia voľného času vymedzené z hľadiska štatistickej klasifikácie ekonomických činností v Európskej únii (NACE) (Rev. 2), aby sa zabezpečila nadnárodná porovnateľnosť zistení. Konkrétnejšie je toto odvetvie vymedzené NACE kódom R 93.1 (športové činnosti) – pričom R 93.2 (zábavné činnosti a voľnočasové aktivity) pod neho nespadá.

Ekonomické súvislosti

Európske odvetvie športu a aktívneho trávenia voľného zahŕňa tri hlavné segmenty: neziskový šport, profesionálny šport a aktívne trávenie voľného času. Napriek nedostatku spoľahlivých údajov odvetvie športu a aktívneho trávenia voľného času je nepochybne po mnohé roky dynamickou a rýchlo sa rozvíjajúcou oblasťou vďaka diverzifikácii športových aktivít, rozvíjajúcej sa priemyslu voľného času a globalizácii, profesionalizácii a komercializácii športu.

Toto odvetvie sa však vyznačuje vysokým stupňom fragmentácie, pokiaľ ide o členstvo, na oboch stranách priemyslu na vnútroštátnej aj na európskej úrovni. Dôvodom je, že rozličné činnosti sú tradične založené na veľmi odlišných organizačných štruktúrach. Okrem toho, pokiaľ ide o vnútroštátne organizácie sociálnych partnerov v odvetví, ak existujú, obvykle je zaznamenaná pomerne nízka úroveň organizácie, keďže športové hnutie má základ v neziskových organizáciách a dobrovoľníckej činnosti. Profesionalizáciou sa však zvýšila potreba formalizovaných štruktúr pracovnoprávných vzťahov.

Charakteristika zamestnanosti

Z hľadiska zamestnanosti toto odvetvie nie je príliš veľké, podiel na celkovej zamestnanosti je pod 1 % vo všetkých krajinách okrem Írska, Malty a Spojeného kráľovstva. Spojené kráľovstvo má výnimočné postavenie s viac než 400 000 osobami v platenom zamestnaní v tomto odvetví. Podľa údajov Eurostatu (druhý štvrťrok roku 2011) bolo v odvetví športu a aktívneho trávenia voľného času v EÚ zamestnaných približne 1,44 mil. osôb.

Najnovší vývoj

Na rozdiel od väčšiny ostatných odvetví hospodárska kríza len v menšej miere postihla trh práce v tomto odvetví. Niektoré krajiny (Bulharsko, Francúzsko, Grécko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Slovensko a Švédsko) však boli postihnuté krátením investícií v rámci súkromného sponzorstva profesionálneho športu, zatiaľ čo iné krajiny (Maďarsko a Írsko) zaznamenali výrazný pokles financovania športu zo strany vlády.

Zastupovanie záujmov na vnútroštátnej úrovni

Odborové zväzy

Vzhľadom na komplexnosť a rôznorodosť organizačných štruktúr v oblasti športu na vnútroštátnej úrovni nie je možné identifikovať všetky odvetvové vnútroštátne členské organizácie zástupcov zamestnancov na európskej úrovni ako pravé odborové organizácie. V skutočnosti niektoré z týchto členských organizácií sú hybridné organizácie, ktoré často vystupujú skôr ako ochrancovia športových pravidiel než subjekty pracovnoprávných vzťahov.

Okrem štyroch krajín (Česká republika, Estónsko, Lotyšsko a Slovensko) z 27 posudzovaných je v týchto krajinách zaznamenaná aspoň jedna odvetvová odborová organizácia. Veľkosť zapojených odborových zväzov sa v rámci Európe výrazne líši, od viac než 2,2 milióna členov organizácie v Nemecku (nie všetky v tomto odvetví) až po 60 členov organizácie SPS v Litve. Celkovo bolo zistených 91 odvetvových odborových zväzov, ktoré spĺňajú kritériá pre zaradenie do štúdie reprezentatívnosti.

Približne 35 % z odborových zväzov zastupuje 70 % alebo viac aktívnych zamestnancov zahrnutých do ich členskej základne, okolo 12 % organizuje menej ako 15 % a okolo 28 % zaznamenáva hustotu svojich potenciálnych aktívnych členov od 15 % do 50 %. Z týchto výsledkov vyplýva, že celková hustota členskej základne odvetvových odborových zväzov je spravidla pomerne vysoká.

Organizácie zamestnávateľov

Celkovo bolo zistených 83 odvetvových organizácií zamestnávateľov v 20 krajinách. Cyprus, Česká republika, Estónsko, Litva, Luxembursko, Malta a Slovensko nemali žiadnu organizáciu zamestnávateľov zodpovedajúcu aspoň jednému z dvoch kritérií pre zaradenie do štúdie. V piatich krajinách existuje len jediná organizácia, čo poukazuje na strane zamestnávateľov na výskyt pluralistických asociačných systémov tak ako na strane odborových zväzov. V 12 krajinách sa najmenej jedna organizácia nezúčastňuje na kolektívnom vyjednávaní: klasifikované sú ako organizácie sociálnych partnerov len z dôvodu ich členstva v jednej alebo viacerých odvetvových organizáciách zamestnávateľov na európskej úrovni posudzovaných v tejto štúdii.

Kolektívne vyjednávanie

Vzhľadom na zložitú organizačnú štruktúru odvetvia a nedostatok silných, etablovaných odvetvových sociálnych partnerov v mnohých krajinách sú pracovnoprávne vzťahy vo všetkých členských štátoch spravidla pomerne málo rozvinuté. V piatich z 20 krajín s prislúšnými údajmi (Belgicko, Francúzsko, Rumunsko, Španielsko a Taliansko) sú zaznamenané vyššie miery odvetvového kolektívneho vyjednávania než 90 %, len v dvoch krajinách (Fínsko a Švédsko) sú zaznamenané stredné úrovne, zatiaľ čo zostávajúce krajiny uvádzajú nízke alebo veľmi nízke úrovne.

Zastupovanie záujmov na európskej úrovni

K európskym organizáciám v odvetví športu a aktívneho trávenia voľného času, ktoré Európska komisia uvádza v zozname organizácií sociálnych partnerov, s ktorými treba viesť konzultácie podľa článku 154 ZFEÚ, patria UNI-Europa Sport, EU Athletes a FIFPro zastupujúce zamestnancov a EASE, EHFA, EC-OE, EPFL a ECA zastupujúce zamestnávateľov.

Približne 40 % uvedených odborových zväzov sú priamymi členmi organizácie UNI-Europa Sport. EU Athletes má 21 a FIFPro má 20 priamych členov, a tak vo všeobecnosti pokrývajú najväčšie členské štáty prostredníctvom členstva odborových zväzov z týchto krajín. Najvýraznejšou výnimkou v tomto smere je Nemecko, ktoré nemá žiadne členstvo v organizácii FIFPro. Európske organizácie iné ako UNI-Europa Sport, EU Athletes a FIFPro však zastupujú pomerne veľký podiel odvetvových odborových zväzov, ako aj krajín.

Väčšina združení zamestnávateľov sú členmi organizácií EASE, EHFA, EC-OE, EPFL a ECA. Ďalšia európska asociácia UEFA – zahŕňajúca tri krajiny – je členom existujúceho výboru pre odvetvový sociálny dialóg v odvetví profesionálneho futbalu. Keďže sa však nepovažuje za zástupcu zamestnávateľov alebo subjekt pracovnoprávných vzťahov, nepovažuje sa za reprezentatívnu európsku organizáciu pre dané odvetvie.

Záver

Zo štúdie vyplýva, že organizácie UNI-Europa Sport, EU Athletes a FIFPro na strane zamestnancov a EASE, EHFA, EC-OE, EPFL a ECA na strane zamestnávateľov by sa mali považovať za najvýznamnejších zástupcov zamestnancov a zamestnávateľov v rámci celej EÚ v odvetví športu a aktívneho trávenia voľného času.

Ďalšie informácie

Správa *Reprezentatívnosť európskych organizácií sociálnych partnerov: odvetvie športu a aktívneho trávenia voľného času* sa nachádza na stránke <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1105058s/index.htm>

V prípade záujmu o ďalšie informácie sa obráťte na informačnú pracovníčku Camilla Galli da Bino na adrese gdb@eurofound.europa.eu